

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

לפני כבוד השופט עלאא מסארווה

בעניין: **מדינת ישראל**
ע"י ב"כ עו"ד יוסף בן יונתן

המאשימה

נגד

כפיר-מרדכי-מכס מאמו בנרי
ע"י ב"כ עו"ד משה סרוגוביץ'

הנאשמים

הכרעת דין

1. בגלל עוצמתן וכוחן של מילים להטיל פחד ואימה בלב אדם, נוצרה עבירת האיומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), לפיה:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים" (ההדגשות אינן במקום, כאן ובכל מקום אחר בהכרעת הדין, אלא אם נאמר אחרת).

2. אין מחלוקת שהנאשם פרסם ציוץ בחשבון "טוויטר" שבשליטתו (תחת השם: "כפיר מזוז הרים"), בו הוא מבקר את היועץ המשפטי לממשלה באותם זמנים, עו"ד ד"ר אביחי מנדלבלט (להלן: "המתלונן"), על אופן הטיפול המשפטי בתיק הפלילי שהוגש נגד ראש הממשלה ואשר עודנו תלוי ועומד, וכך כתב הנאשם:

"מנדלבלט יכול להתאמץ עד סוף חייו, להגיש נגד מישהו כתב אישום וגם לקבוע שהוא לא זכאי לסיוע למשפטי. מנדלבלט יכול לשבש חקירות משטרה ולהדיח עדים. בסוף בסוף אנחנו נתלה את מנדלבלט. זה העונש על בגידה. אז שימשיך להתאמץ".

3. חשוב היה לנאשם שדבריו לא יובנו כאילו מעשה התלייה הוא בגדר מטפורה בלבד, ולכן ובהנגדה למטפורה, ביקש הנאשם להשאיר את המעשה בעולם הממשות, בכך שהביע דעתו שאין מדובר "בתלייה מטפורית", אלא בתלייה ממשית, קרי הוצאה להורג בדרך תלייה עד צאת הנשמה. ומנין מסקנה קשה זו?

בעקבות הציוץ, עוקבת של הנאשם בשם שירי הגיבה/הציעה לו:

"נתלה מטאפורית. תוסיף אחרת טוויטר מרסקים אותך ומוחקים אותך".

בתגובה לכך, דחה הנאשם את ההצעה וכתב:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"זה החוק. העונש על בגידה זה מוות".

פרק א': האם בפרסום הנ"ל איים הנאשם על המתלונן ?

4. המתלונן העיד לפניי והסביר :

"זו אמירה חריגה מאוד, אמירה שצריכים להרוג אותי. זה העונש על מה שעשיתי. זה נראה לי מאוד חריג" (עמ' 23, ש' 4-2). "לא נתקלתי בכאלה אמירות" (ש' 9 באותו עמוד).

הסנגור המלומד, עו"ד משה סרוגוביץ', טוען שאין מדובר באיומים, והוא העלה מספר טענות מהותיות וכבודות משקל במישורים שונים שמחייבות התייחסות מפורטת. לאור ריבוי הטענות, אבהיר שמצאתי להתייחס למרבית הטענות, אך לא לכולן, כך שטענות שלא התייחסתי אליהן נראו לי שוליות.

5. לא אעשה עוול עם טענות הנאשם אם אסכם את הטענות בתמציתיות רבה כדלהלן :

לגישת הנאשם, הציוץ מושא כתב האישים לא הופנה אל המתלונן, והוא אף לא העלה בדעתו שהדבר יגיע אליו. דבריו לא כוונו להפעלת אלימות נגד הנאשם או איום בכך, אלא מדובר בהבעת ביקורת, גם אם בשפה בוטה, עליה הוא מתחרט ולראיה הוא "הוריד" את הציוץ זמן קצר לאחר פרסומו ואף הביע התנצלותו מאוחר יותר. כמו כן, נטען שאין מדובר באיום "שלא כדין", שכן איננו אלא הערכה לתוצאה מסוימת אפשרית מבחינה חוקית, וזאת בגדרי הליך משפטי שהנאשם איננו מוסמך לפתוח בו או לשלוט על תוצאותיו. כך או כך, טען הנאשם שלא התקיים היסוד הנפשי המיוחד הנדרש בעבירה מסוג זה. כמו כן, נטען שהציוץ אינו מגלה עבירת איומים, ואם בכלל, הוא יכול להתיישב יותר עם הסתה לאלימות, שאיננה מיוחסת לנאשם ולא בכדי (קושי הוכחתי בעבירות מסוג וצורך באישור מיוחד להעמדה לדין). עוד נטען להגנה מן הצדק בשל פגמים שנטען שנפלו בהליך החקירה וההעמדה לדין.

הערה מקדימה

6. מעשה יום ביומו שבית המשפט בתחום הפלילי, בפרט שופט מוקד, דן בכתבי אישום בעבירות איומים. הטענה הרווחת ביותר בפי נאשמים בתיקים אלה היא שהם לא התכוונו לממש את האיומים. נהוג להסביר לנאשמים כי אין מדובר בטענת הגנה וכי גם אם הנאשם לא התכוון לממש את איומיו, בעצם הנקיטה בלשון איומים, גם ללא כוונה לממש את האיום, דבריו מגבשים עבירה פלילית של איומים. על אף שהנאשם כאן העלה טענות משפטיות מורכבות ומתוחכמות, טיעונו הבסיסי, ככל שניתן לפשטו או לשטחו, הוא שלא "באמת התכוון" לתלות את המתלונן וכי דבריו נאמרו מתוך תפיסה שמעשיו של המתלונן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

התנהלותו ביחס למשפטו של ראש הממשלה הם מעשים חמורים שראויים לתגובה קשה.
כפי שאסביר בהמשך, גם בטענותיו אלה אין משום הגנה טובה מפני העבירה המיוחסת לו.

יסודות עבירת האיומים - תמצית הדין החל

7. להלן מספר כללים שנקבעו ביחס ליסודות עבירת האיומים, ואשר צריכים לעניינו:

מדובר בעבירה התנהגותית ולא תוצאתית; האיום נבחן לפי אמת מידה אובייקטיבית, קרי: האם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן היישוב בנסיבותיו של המאויים (ע"פ 3779/94 **חמדני נ' מדינת ישראל** (1998)), לכן אטימותו או רגישותו של מושא האיום אינם רלוונטיים לשאלה האם מדובר בדברי איום (ע"פ 103/88 **ליכטמן נ' מדינת ישראל** (1989) (להלן: "עניין ליכטמן")); יש לפרש בצמצום את מושג האיום ככל שניתן, על מנת שחופש הביטוי לא ייפגע יתר על המידה (רע"פ 8736/15 **זילפה בר נ' מדינת ישראל** (2018)); אין צורך בהוכחת זיקת עניין בין מי ששומע את האיום לבין מושא האיום (רע"פ 2038/04 **שמואל לם נ' מדינת ישראל** (2006)) (להלן: "עניין לם"); לעניין היסוד הנפשי, מדובר ביסוד נפשי מסוג "מטרה" (יש להוכיח שהנאשם אמר את הדברים במטרה להפחיד או להקניט), אך נקבע בעניין **לם** כי הלכת הצפויות חלה על עבירת האיומים, ולכן די לתביעה אם תוכיח שהנאשם צפה את התוצאה ברמה גבוהה של הסתברות, ללא צורך להוכיח רצון להפחיד. על התביעה להוכיח שהנאשם צפה שדבריו **עלולים** להפחיד או להקניט.

האם הפרסום כוון למתלונן?

8. בענייננו אין מדובר באיומים ישירים שהופנו פרונטלית לעבר המתלונן. מדובר בפרסום הודעה בפלטפורמה מסוג רשת חברתית ("טוויטר").

החידושים הטכנולוגיים מזמנים אתגרים בפני המשפט, וסוגיית הפניית איומים כלפי אישיות ציבורית בדרך של פרסום תוכן מאיים ברשת חברתית מחייבת דיון מותאם בשאלת התגבשות יסודות העבירה כאשר עסקינן בפרסום שתוכנו מאיים אך איננו בגדר הודעה המופנית ישירות למושא האיום.

לנוכח מאפייני הפלטפורמה במסגרתה הועלה הפרסום, יש להתעכב תחילה על משמעות ההחלטה לפרסם ציוץ או הודעה או פוסט לחלל האוויר (הווירטואלי). מרכיב בולט בפרסום בפלטפורמה מסוג זה הוא אובדן שליטה על זהות מקבלי ההודעה. כפי שניתן היה להבין מהצדדים, ההודעה מגיעה באופן אוטומטי לרשימת "העוקבים" אחר פרסומי של בעל החשבון. בתורם, העוקבים יכולים להעביר את ההודעה לאחרים, בדרך של שיתוף ההודעה עם עקובים של העוקבים של הנאשם וכך הלאה עד אין סוף. פרסום ההודעה, אפוא, מגלם בתוכו, החלטה להפיץ את ההודעה תוך איבוד שליטה מדעת על "רדיוס" מעגל מקבליה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

9. הנאשם פרסם את ההודעה ברשת חברתית לכל מאן דבעי, וכל דְּכָפִין יִיָּתִי ויקרא, וכל דְּכָרִיךְ יִיָּתִי וישתף, תוך שהנאשם מאבד שליטה כאמור על "מסלול חיי ההודעה ונתיבותיה". וכפי שאכן אירע בפועל, ולא באופן מפתיע, ההודעה הגיעה בסופו של דבר לידיעתו של המתלונן, באמצעות בנו, זמן קצר מאוד לאחר פרסומה. הסנגור טען כי היחשפות בנו של המתלונן להודעה הייתה תולדה של חיפוש יזום וממוקד מצד הבן. אשר לי, אין לנתון זה כל משמעות. בימינו אנו, סבירות גבוהה כי פרסום נגד אדם "יסתובב" בחלל הווירטואלי אך זמן קצר מאוד עד שיגיע **לכל בעלי העניין** בפרסום, הודות לאפשרויות החיפוש הקלות והזמינות, אפשרויות העברת הודעות ושרשרון ואף מנגנוני התראה על פרסומים בנושאים מסוימים או לפי אנשים מוגדרים. מטבע הדברים, **הסבירות שיימצא קורא שיעביר את ההודעה פוגענית מאוד למושא הפרסום היא אפשרות בעלת היתכנות גבוהה.**

ככל שתוכן ההודעה ייחודי, בוטה ואלים יותר, כך גדלה הסבירות שהתוכן יעורר עניין ויגיע, חיש מהר, למושא ההודעה.

ברע"פ 2038/04 שמואל לס נ' מדינת ישראל (2006), בעמ' 114 :

"השמעת איומים נגד אישי ציבור היא רעה חולה אשר בכוחה לפגוע באושיות הדמוקרטית, וזאת גם במקרים שבהם איש הציבור עצמו אינו מודע כלל לאיום שהושמע **כלפינו**. איום המופנה נגד אישי ציבור מערער את הסדר החברתי, ובנסיבות המתאימות יהיה בו כדי לזעזע את שלוות נפשו של כל אדם מן היישוב השומע את האיום. אין ספק כי בכוחו של איום כזה ליצור פחד בלב שומעו, ואם אכן זו הייתה כוונת משמיע האמירה, כי אז מדובר באיום לכל דבר ועניין. ודוק: אין לבלבל בין איום על אישי ציבור לבין דברי ביקורת, שהם לגיטימיים וחוסים תחת הגנת חופש הביטוי."

10. שאלה משפטית היא האם איום במסגרת פרסום שלכאורה אינו מופנה ישירות למתלונן כיעד בלעדי לפרסום, יכול לעמוד בהגדרת עבירת האיומים (להבדיל מעבירה אחרת כגון הסתה לאלימות) ?

ברע"פ (מרכז) 27347-08-10 ראובן פינקו נ' מדינת ישראל (2011) נפסק :

"יהיו מקרים בהם בשל זהותו של מושא האמירה תיחשב האמירה לאיום כלפי כל מי שהאמירה הושמעה באוזניו, גם אם אין זיקה ישירה בינו לבין מושא האמירה, למשל כאשר האיום הוא כלפי אישיות ציבורית".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

בעניין פינקו התבקשה רשות ערעור שנדחתה (רע"פ 1825/11 ראובן פינקו נ' מדינת ישראל (2011)). בית המשפט העליון הוסיף:

"ומעבר לאלה, בסופו של יום, כאשר אדם כותב לבית המשפט, במסגרת בקשה בתיק אזרחי, כי "הרצח של השופט הבא בישראל זה רק עניין של זמן"; וחוזר על אמירה זו פעמיים נוספות, אחת מהן לאחר שכבר נעצר בגין האמירה הקודמת - עליו להניח שדבריו עשויים להישמע מאיימים; ובודאי, שהם אסורים".

כאשר אדם משוחח בקולי קולות עם שכנו מהמרפסת ממול ומשמיע דברי איום בדבר כוונה לפגוע בשכן בבניין שלישי, הוא ייחשב כמאיים, גם אם בן שיחו הוא השכן ממול, וגם אם מי ששמע את האיום הוא אחד מבני משפחתו של המאיים. כמאמר הפתגם הערבי העממי "אני מדברת אליך שכנתי, כדי שחמותי תשמע ותפנים".

11. טענה נוספת דומה אך שונה היא שכתב האישים הגדיר את המתלונן כמאיים בתיק בעוד שהמאיים, אם בכלל, הוא בנו של המתלונן כמי שנחשף ראשון לפרסום וזאת תוך הפנייה להלכה שנפסקה בעניין לם.

לדעתי, מדובר בטענה שאיננה מתאימה לנסיבות תיק זה, באשר כתב האישים מייחס לנאשם איומים על עובד ציבור מעצם פרסום הודעה ב"טוויטר", קרי ברשת חברתית, פרסום בריש גלי, כלפי כולי עלמא, וזאת להבדיל מאיומים שהוטחו באדם ב' אך הם מתייחסים לפגיעה באדם ג'.

אסביר עוד: הנאשם לא פנה לבנו של המתלונן ואיים עליו בפגיעה באביו. ברור שבמקרה זה תחול ההלכה בעניין לם. בנו של המתלונן, כמוהו כמו כל מי שנחשף להודעה, יכול להיות המאיים (לאחר שנקבע בפסיקה שאין הכרח בקיומה של זיקת עניין בין קולט האיום למושא האיום), אך גם המתלונן הוא המאיים, ועוד המאיים "האמיתי". ולכן, לאחר שהמתלונן נחשף בעצמו לאיום והוא שהגיש את התלונה, לא היה כל צורך להתייחס למאוימים אחרים תחתיו.

הפצת מנשר ובו איומים על חייו של אדם מסוים, גם אם החלוקה של המנשר נעשתה בשוק או בשכונה סמוכה ולא ליד ביתו של המאיים, תיחשב כאיום על אותו אדם, באשר מקום ואופן ההפצה הם משניים להפניית האיום. האיום יועד למושאו בעוד האנשים שקיבלו את המנשר, אם המאיים קיים ואף קלט את האיום בסופו של דבר, ייחשבו כקהל (היושב על הספסלים הציבוריים).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

12. המסקנה מהאמור היא שפרסום דברים בעלי תוכן מאיים ברשתות החברתיות, שנוגע לאיש ציבור, גם כאשר "איש הציבור עצמו אינו מודע כלל לאיום שהושמע כלפיו", יכול לגבש עבירת איומים.

ניתן לראות בכך משום הרחבה מסוימת של גבולות עבירת האיומים שנועדה לאפשר אכיפה של עבירה זו, על תכליותיה, גם במרחב הקיברנטי. כפי שהפנית לעיל, מדובר בהרחבה שאומצה זה מכבר בהלכה הפסוקה.

משל הזבוב והאריה

13. הנאשם טען שלא העלה בדעתו שדבריו מעל הבמה הצנועה של מספר עוקבים לא רב, יגיעו אל היועץ המשפטי לממשלה בכבודו ובעצמו.

"אני מבחינה אישית איני חושב שיש בזה כדי לזרוע פחד - אני זבוב באפריקה והוא אריה בדרום אמריקה, וזבוב לא יכול לאיים על אריה. יש בינינו חייץ עצום. לא האמנתי שזה יגיע אליו" (עמ' 53, ש' 28-30).

אינני מקבל את המשל של הנאשם. הנאשם איננו זבוב והמתלונן איננו אריה. הנאשם והמתלונן אינם מתגוררים ביבשות שונות. הנאשם והמתלונן הם שני אזרחים שמתגוררים באותו מדינה, חולקים אותו מרחב ציבורי, ובחירתו של הנאשם להעלות דבריו ברשת חברתית בעלת תפוצה רחבה, בפני קהל בלתי מסוים שיכול להתרחב כהדף אבן שנוקה לאגם, מבטלים כל "חייץ עצום" ביניהם. זהו טבעה של מציאות חיינו בעידן המדיה והרשתות החברתיות. כל בעל חשבון ומנוי ב"טוויטר" מחזיק בידו "מגפון ווירטואלי" ועומד בכיכר העיר, והוא יודע, ידוע היטב, שכל עוקב יכול להדהד את מסריו הלאה, ושעה שמדובר בהודעה חריגה, כל שכן. הנאשם הדגיש את מיעוט מספר העוקבים אחר ציוציו. לדבריו: "אני צייצן שלא גורר יותר מדי תשומת לב ולא פופולארי" (עמ' 53, ש' 20). עוד טען הנאשם שהוא "צייצן בוטיק, בקטנה" "צברתי אלף עוקבים בערך".

ראשית, מותר לתהות האם אלף עוקבים הוא מספר זניח או שולי, והאם אין די בעוקב אחד של הנאשם שיש לו עוקבים רבים מאוד כדי להגדיל את מעגל התפוצה של ההודעה לאלפים רבים ואולי יותר?

שנית, טענה דומה עלתה ונדונה בפסיקה. בעפ"ג 43248-01-22 מדינת ישראל נ' בן דור (2022), נדון עניינו של נאשם שאיים "בפגיעה שלא כדין בגופו של ראש ממשלת ישראל, מר בנימין נתניהו, בכך שכתב בחשבון ה"טוויטר" שלו: "מישהו יודע על הכנות להתנקשות בראש הממשלה? מישהו מכיר... נראה לי הגיע הזמן נראה לי הגיעו מים עד נפש!!!". וזאת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

במטרה להפחידו או להקניטו. בית המשפט המחוזי החמיר בעונשו של הנאשם תוך שהדגיש:

"את דברי האיום פרסם המשיב בחשבון "טוויטר", דהיינו אמירותיו נועדו להישמע לכולי עלמא. העובדה שלמשיב מספר עוקבים קטן, אין בה כדי להמעיט מחומרת המעשה, ומהעובדה שמכוון היה להשמעה בציבור".

מה בין הסתה לאלימות לבין איומים באלימות?

14. בפי הסנגור טענה שובת לב ודעת. לדבריו, גם אם תתקבל תיזת התביעה לגבי הפסול בציון גורל התלייה הממתין למתלונן, הרי בהעדר פניה ישירה או עקיפה אל המתלונן, דבריו יכולים להוות, לכל היותר, קריאה לאחרים לנקוט באלימות נגד המתלונן, קרי הם מגבשים לכל היותר עבירה של הסתה לאלימות, להבדיל מעבירת האיומים בה מואשם הנאשם. הסנגור מוסיף, ובצדק, שכתב האישום ייחס לנאשם עבירת איומים, ובמהלך המשפט לא הוזהר בדבר אפשרות הרשעתו בעבירה אחרת (הסתה לאלימות). לשיטתו, ממילא, לא ניתן להרשיע את הנאשם בעבירת הסתה לאלימות וזאת בהעדר אישור כנדרש בחוק להעמדה לדין בעבירה זו, וכן בהעדר הוכחת "אפשרות ממשית" שהפרסום יביא לעשיית מעשה אלימות. להלן נוסח סעיף 2ד144 "הסתה לאלימות":

(א) המפרסם קריאה לעשיית מעשה אלימות, או דברי שבח, אהדה או עידוד למעשה אלימות, תמיכה בו או הזדהות עמו (בסעיף זה – פרסום מסית), ועל פי תוכנו של הפרסום המסית והנסיבות שבהן פורסם, יש אפשרות ממשית שיביא לעשיית מעשה אלימות, דינו – מאסר חמש שנים.

(ב) בסעיף זה, "מעשה אלימות" – עבירה הפוגעת בגופו של אדם או המעמידה אדם בסכנת מוות או בסכנת חבלה חמורה.

...

144ה. לא יוגש כתב אישום לפי סימן זה אלא בהסכמה בכתב של היועץ המשפטי לממשלה".

לאור זאת, הנאשם טוען כי העבירה המתאימה, שמגבשים דבריו בהודעה, אם בכלל, היא עבירת הסתה לאלימות שלא יוחסה לנאשם ובה לא ניתן להרשיעו, ומכאן מתחייב זיכוי מעבירת האיומים.

15. קיימת קרבה רעיונית בין עבירת ההסתה לאלימות לבין עבירת איומים, במקרה המיוחד של פרסום תכנים אלימים כלפי אדם מסוים ברשת חברתית. ארחיב:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

במצבה הגרעיני, הסתה לאלימות מתארת קריאה מצד הנאשם המופנית לאחרים מסוימים או בלתי מסוימים, לפעול באלימות נגד אדם מסוים או קבוצה של אנשים. בפשטות, המבנה הבסיסי של הסתה לאלימות הוא: **"אני אומר לכם: קומו ועשו מעשה אלימות נגד פלוני"**.

מנגד, עבירת האיומים מתארת מצב שונה, לפיו הנאשם מבטא דברים שיש בהם כדי להטיל פחד בלב קולט האיום. המבנה הבסיסי של עבירת האיומים: **"אני אומר: אני עומד לנקוט במעשה אלימות חמור נגד פלוני"**. זאת ועוד. אדם יכול לאיים תוך נקיטה בלשון יחיד או רבים. **"אני אומר: אנחנו עומדים לנקוט במעשה אלימות חמור נגד פלוני"**. "אנחנו משמע: "אני וחבריי" "אני ואחרים שכמותי" "אני וחבר מרעיי" וכיו"ב.

על אף ההבחנה דלעיל, ניתן להעלות על הדעת "אזור ביניים" בין עבירת ההסתה לאלימות לבין עבירת האיומים, לפי מבנה שיכול לגבש עבירת הסתה לאלימות ובה במידה גם עבירת איומים. לשיטתי, במצב ביניים זה, ההסתה לאלימות אינה מוציאה את עבירת האיומים.

המבנה המתאים לקטגוריה ייחודית זו הוא:

"אני אומר בריש גלי (למשל, ברשת חברתית): אנחנו עוד ננקוט במעשה אלימות חמור נגד פלוני".

דברים אלה יכולים להתיישב עם איומים והסתה לאלימות באותה נשימה. לשיטתי, הסתה לאלימות כלפי אדם מסוים, יכולה להיחשב, בנסיבות המתאימות, איומים כלפי אותו אדם.

כעת נשווה ניתוח זה אל מול דברי הנאשם בתיק דנן:

"בסוף בסוף אנחנו נתלה את מנדלבלית. זה העונש על בגידה. אז שימשיך להתאמץ".

התוכן "המסיתי" בתוך ההודעה איננו מוציא או מבטל בהכרח את התוכן המאיים. יש לקרוא את הטקסט כפשוטו: אני, יחד עם אחרים, עוד נוציא את המתלונן להורג בתלייה וזאת כעונש על בגידתו (בתפקידו), אז שימשיך להתאמץ וכי גורלו המר ידוע מראש והרי סופו של המתלונן הבוגד לתלייה.

מדובר בתוכן מאיים, ואין נפקא מינה אם הוא טומן בחובו, בנוסף, תוכן מסית הפונה לאותם "אחרים" אשר ייתכן שהם נקראים, במקביל, להצטרף לנאשם בשאיפתו לפגוע במתלונן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

תוכן האיומים- האם ביקורת לגיטימית "המנוסחת רע" ?

16. חלק נכבד מטיעונו של הנאשם היה שדבריו לא הופנו אל המתלונן, אלא היו בגדרי "הבעת ביקורת" כללית במישור הציבורי. הנאשם טען שיש לקרוא את דבריו כמכלול אחד, כמקשה אחת, ומשלא תיתכן מחלוקת שהחלק המקדים בהודעה הוא בגדר הבעת ביקורת לגיטימית, יש לקרוא אל תוך החלק השני (השנוי במחלוקת), המשך דברי הביקורת בתוך ההקשר הכולל של הפרסום. הנאשם טען כי התבטאותו של הנאשם חוסה כולה תחת זכותו לחופש ביטוי, וכי מדובר בביטוי המוגן תחת זכותו החוקתית לחופש ביטוי פוליטי.

ההגנה הפנתה בסיכומיה לרע"פ 8736/15 **זילפה צוברי בר נ' מדינת ישראל** (2018), שם נפסק כי:

"עבירה זו מגבילה את חופש הביטוי. סיווגו של ביטוי כ"איום" מוציא את הביטוי אל מחוץ לתחום הביטוי המוגן. על כן, ככל שיינתן פירוש רחב יותר למושג איום כך יתעצמו המגבלות על חופש הביטוי של הדובר".

מכאן טוען הנאשם שיש לפרש בצמצום רב את תחולת עבירת האיומים על פרסומים והתבטאויות, בפרט בתחום הביטוי הפוליטי הביקורתי. לטענת הנאשם, דבריו כלפי המתלונן הם: "מסר ביקורתי פוליטי כלפי פעולות של המתלונן במסגרת מילוי תפקידו כיועץ המשפטי לממשלה".

דינה של טענה זו להידחות.

17. לא תיתכן מחלוקת בדבר חשיבותו של חופש הביטוי. נפסק כי הוא "ציפור הנפש" במשטר דמוקרטי. לחופש הביטוי מקום של כבוד ברשימת זכויות האדם הבסיסיות ביותר במשטר דמוקרטי, כחלק מזכותו החוקתית של האדם לחירות ולכבוד. חרף האמור, לא תיתכן מחלוקת שאין מדובר בזכות מוחלטת, וכי אינטרסים וערכים אחרים יכולים לצמצם את גבולותיה. במקרים בהם מימוש הזכות לחופש ביטוי כרוך בפגיעה ממשית באינטרס ציבורי חשוב כגון קדושת החיים, שלמות הגוף, ביטחון המדינה, ייתכן שהערכים האחרים יגברו על חירות הפרט (בש"פ 4275/07 **רשות השידור נ' מדינת ישראל** (2007); בש"פ 1821/05 **נמבורג נ' מדינת ישראל** (2005)).

בעניין לם (רע"פ 2038/04 **שמואל לם נ' מדינת ישראל** (2006)), נפסק כי:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"ראשית, הערכים המוגנים בעבירת האיומים – שלוות נפשו, ביטחוננו וחירות פעולתנו של הפרט – קשורים באופן מהותי להתנהלותם התקינה של בני אדם בחברה. במילים אחרות, ההגנה על ערכים אלה הכרחית כדי להבטיח את שלום הציבור. קשה לחלוק על שהערכים המוגנים בעבירת האיומים נוגעים ישירות לעצם אפשרות תפקודו של האדם ולהגשמת אוטונומיית הרצון שלו. לפיכך ערכים אלה הם בעלי משקל רב, וההגנה שהחברה חייבת להעניק להם היא משמעותית ורבה.

...

שנית, וזה העיקר, באופן גורף ובמידה רבה של הכללה ניתן לקבוע כי ביטוי שתוכנו הוא מאיים ראוי להגנה חלשה יותר מביטוי שתוכנו הוא לשון הרע, שכן ביטוי מאיים אין לו אלא את תוכנו הפוגעני, ואילו ביטוי החשוד כ"לשון הרע" עשוי להיות שזור בערכים הראויים להגנה מלבו של חופש הביטוי, כגון חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת".

...

"יהיו ביטויים שלא יזכו להגנה או שההגנה עליהם תהיה חלשה ביותר נוכח טיבם של הביטויים מחד גיסא ומשקלם של הערכים והאינטרסים המתחרים מאידך גיסא"

במקרה הפרטי של איומים בפגיעה בערך קדושת החיים, ובשלמות הגוף, נקבע בבש"פ 5934/05 מלכה נ' מדינת ישראל (2005):

"חופש הביטוי אינו היתר להתפרעות. האלימות היא היפוכו של הביטוי המותר. דווקא התפיסה הערכית המכירה בחירות הביטוי ראוי לה שתחמיר עם מי שמוציא עצמו מתחום הביטוי ובוחר בדרך של אלימות. חופש הביטוי אינו היתר להסתה; חופש הביטוי אינו היתר להמרדה. חופש הביטוי – כתב השופט הולמס (*Holmes*) – אינו החופש של אדם לצעוק לשווא "אש" בתאטרון ובכך לגרום למהומה (בפרשת *Schenck v. United States* [20], at p. 52).

כבוד השופט א' רובינשטיין ברע"פ 2019/11 אלי מיארה נ' מדינת ישראל (2011) הדגיש:

"אף לגופם של דברים, לחופש הביטוי מגבלות שבדין, וביניהן איומים והעלבת עובדי ציבור כבענייננו, כמו גם לשון הרע במקרים אחרים. המטיל אימה על הזולת אין הזולת צריך לפשפש ביכולותיו העתידות של המאיים כדי לברר אם יש ממש באיומים; ועובדי הציבור אינם צריכים להיחשף לחריצת לשון קללות, חרופים וגידופים מכל בר בי רב, שיקנה לו חסינות בשל חופש הביטוי. לבתי המשפט תפקיד גם בהגנה על כבודם".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

18. לכן, ועל מנת לצמצם ממעגליות הניתוח, יש, תחילה, להגדיר האם התבטאותו של הנאשם היא בגדר איום (שלא כדין). לשיטתי, אם יימצא שמדובר בדברי איום מפורשים, הרי ממילא ההגנה המוענקת לביטוי היא חלשה יותר, גם אם מדובר בביטוי שמתייחס לסוגיות שבלב המחלוקת הציבורית והפוליטית. ככל שהאיום בוטה וחמור יותר, כך תקטן ההגנה על הביטוי חרף הקשרו הפוליטי. לאור הניתוח לעיל, ומשמדובר באיומים קשים, בוטים ומפורשים, ההגנה על הביטוי, גם אם ייחשב לפוליטי במהותו (על אף האספקט הפרסונלי שבו), תהיה חלשה, אם בכלל.

כפי שטענה התביעה בסיכומיה שתוכן האיומים בתיק זה: **"אינו מצוי בתחום האפור שמצוי בתחום הגבול בין אמירה מותרת שחוסה תחת הגנת חופש הביטוי לבין איום אסור"**.

19. אף המתלונן, שכפי שניתן ללמוד מעדותו- "הורגל" לשיח מאיים מסביבו, הסביר שמדובר:

"ת. היו הרבה, בכל צומת דרכים שקיבלתי החלטה כלשהי, שנגעה לראש הממשלה דאז, מכל הכיוונים אבל אנשים מצאו לנכון לעצמם, או לכתוב ברשתות להתייחס להחלטה שלי או לפנות אלי, כאלה שלא היו מרוצים מההחלטות, היו הרבה שלא היו מרוצים, אז שלחו. אני באמת אומר שוב, כל עוד זה היה נעצר לפני הפיסקה האחרונה, לא הייתי רואה, והבן שלי לא היה מפנה אותי אליה, אבל היו דברים כן חריגים- כמו מוות וסרטן לי ולמשפחתי, השוואה שלי לנאצים, דברים שהיו לא הרבה, דברים חריגים השוואה לנאצים כן העברתי, לא יודע מה עשו עם זה, דברים דבר כזה שלא איום ומאחר ואני בוגד דיני מוות בתלייה, זה לא מטאפורי, אלא כוונה לממש, כזה לא קיבלתי. אירוע יחיד שקרה לי שקיבלתי כזו אמירה שדיני מוות בתלייה בגלל הבגידה שלי, זה לא קיבלתי. לכן מצאתי לנכון להפנות זאת לראש אח"מ, ומכאן לא מתעסק, לא שואל ולא מברר כלום. לא מתערב לא בזה ולא באבטחה שלי. החלטות של המשטרה".

(עדות המתלונן, עמ' 23, ש' 30 ועד ש' 6 בעמ' 24).

האם מדובר בציוץ מאיים שנועד להפחיד?

20. נדמה שלא תיתכן מחלוקת שלפחות בקריאה ראשונה של הציוץ עולה תמונה מפחידה, שיש בה להטיל אימה על מושאה, הוא המתלונן. הנאשם משתף מהו "הסוף" של המתלונן ("בסוף בסוף אנחנו נתלה את מנדלבלטי"), וזאת כעונש על בגידתו (הנאשם הסביר בעדותו שהתכוון לבגידתו בתפקידו ו/או בראש הממשלה), ולכן הוא "יכול להתאמץ עד סוף חייו".

בעניין לם, נקבע:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"ניתן אפוא לקבוע כי ככל שהאמירה תהא חמורה ופוגענית יותר מבחינת תוכנה, כך יהיה ברור יותר כי מעצם טיבה ואופייה היא איום כלפי קולט האמירה".

למעשה, הנאשם טוען להיתר והצדק לתליית המתלונן. ואם לשיטת הנאשם הדבר מותר ואף מוצדק, קצרה מאוד הדרך לראות שיש בפרסום ההודעה משום איום בדבר.

21. המרחק בין המעשים המיוחסים למתלונן לבין עבירת הבגידה שדינה מיתה (בתלייה) לפי חוק העונשין, הוא כה גדול עד שטענת הנאשם שכיוון בדבריו לקרוא לעשיית משפט והעמדה לדין, בעבירת בגידה שעונשה המרבי הוא מיתה, היא **מופרכת**, לא פחות. מכל מקום טענה זו איננה יכולה לשמש אותי בהתייחסות לפשט דבריו של הנאשם.

הקפיצה בין המעשים הפסולים כביכול אשר יוחסו למתלונן לבין הגדרת המעשים כבגידה במדינה, מובילה למסקנה אחת והיא שהוצאתו הצפויה של הנאשם להורג לא תיעשה בדרך חוקית. למסקנה זו הגעתי משני טעמים:

ראשית, אין לנאשם היכולת והסמכות לחקור את המתלונן ולהעמידו לדין בגין בגידה, ולכן הכרזתו הבוטחת: "בסוף אנחנו נתלה את מנדלבליט", איננה, כפי שהציע הסנגור, בגדר "איום כדין" שקשורה להליך משפטי תיאורטי-עתידי.

שנית, גם אם החלק הראשון של הציוץ משקף את האמת לאמיתה, קרי שהמתלונן מנע מראש הממשלה להתגונן ולקבל סיוע משפטי, שיבש הליכים והדיח עדים, עדיין יהא זה מופרך לחלוטין לייחס לו מעשה בגידה לפי חוק העונשין. "מופרכות" זו, שלא קיבלה כל פירוט או הסבר בהודעה, מתיישבת עם מעשה פיראטי של נטילת החוק לדיים, להבדיל מייזום הליך משפטי כחוקתו ומשפטו.

אין מנוס אפוא מהמסקנה שגיוס עבירת הבגידה (שעונשה מיתה) איננו אלא שימוש מכוון ואף מניפולטיבי במידע משפטי לא רלוונטי שנועד לספק אצטלה פסאודו חוקית למעשה אלים ונעדר כל בסיס חוקי.

הצעת הנאשם לקריאה אחרת של הטקסט

22. הנאשם טוען כי אין מדובר באיום בפגיעה פיזית במתלונן, אלא "בהמחשה של חומרת מעשיו הנטענים של המתלונן והמחשה כי לדעת הכותב מדובר בבגידה" (פסקה 23-24 לסיכומי ההגנה, עמ' 54, ש' 22-23 לפר').

הנאשם בעדותו (עמ' 43, ש' 25-32):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"זה שיבוש חקירה, שהיא חקירה חשובה מאד, חקירת רה"מ, שהוא מכהן. בשביל להמחיש את החומרה של המעשה, שהיא עולה לכדי עבירת בגידה, כפי שאז תפסתי זאת. זה עונה להגדרה של בגידה, עבירה, עבירה חמורה מאד. כל הקונוטציה של הציוץ בסוף, שאין הליך שיפוטי, לא חס וחלילה משהו פרטיזני או משהו לא קשור. נוסחה שלא מתוך הדין.

ש. כשאתה משתמש בביטוי אנחנו, אתה יכול להסביר את המשמעות "אנחנו"?
ת. הכוונה לציבור, לעם. אנחנו האנשים. כמו שנגיד אנחנו נצח את אוסטריה, זה לא אומר שאני וחבר מרעיי, זה אומר שאנחנו הציבור הריבון, אם זה כדורגל זה נבחרת ישראל. אני התכוונתי לציבור בישראל. ביטוי, אין לי שום אנחנו, אני זה רק אני, אין אנשים מאחוריי..."

עוד בעמ' 54, ש' 12-18 :

"ת. לא המלצתי לתלות אף אדם. זו הייתה ביקורת שהסברתי שבגידה זה עונש חמור שהעונש עליו הוא עונש מוות. האזכור על תליה זה כדי להדגיש את חומרת העבירה. לא נתתי שום המלצה כלשהי. אלא זה ציוץ ביקורת. זה כמו שאומרים "סוף גנב לתליה". מה זה אומר? הרטוריקה שאיני גאה בה והיא אכן חריפה, היא עדיין נמצאת במסגרת חופש הביטוי. בגידה אינה מילה גסה. התלייה זה בכדי להמחיש את חומרת העבירה. לא על מנת להמליץ למישהו אחר לעשות פעולה. כשכתבתי "אנחנו" התכוונתי למערכת הציבור ולמערכת השיפוטית. אין פה שום המלצה. זו ביקורת על עבירה מאוד חמורה".

וכן בעמ' 55, ש' 7-8 :

"לכן ציינתי את הדברים במלוא חומרם וגם הדגשתי שהעונש על בגידה זה תלייה. מה הייתי אומר? הוא בוגד והוא צריך לקבל קנס!?"

23. הצעתו זו של הסנגור להעביר את דבריו של הנאשם מעולם הממשות לעולם הרעיונות, כאילו דבריו הם התנסחות לא מוצלחת במסגרתה ביקש לבטא את תפישתו לגבי חומרת מעשיו של המתלונן (מעשה חמור עד כדי בגידה) ולא כקריאה לפגוע פיזית במתלונן, נתקלת בשני קשיים בלתי עבירים לדעתי :

האחד, תגובתו לעוקבת שהציעה לו להוסיף שדבריו בעניין התלייה הם מטפוריים ולא ממשיים. כאמור, הנאשם דחה בזמן אמת את הושתת הסולם המטפורי ובכך קיבע את דבריו בעולם הממשות. לו דבריו של הנאשם נועדו אך להמחיש את עומק סלידתו ממעשיו החמורים של המתלונן, לא היה חוזר על דבריו בתגובה לעוקבת ועוד ביתר שאת תוך שלילת האפשרות שהוצעה לו. כאן המקום להוסיף שהצעתה של העוקבת לתקן את הרושם העולה מההודעה לא נומקה בנימוקים מוסריים אלא בנימוק תועלתני ("אחרת טוויטר מרסקים אותך ומוחקים אותך"). ועדיין, הנאשם נותר בשלו. העוקבת התריעה בפני הנאשם שדבריו מהווים, למצער, חציית קווים אדומים לפי הגדרות הרשת החברתית "טוויטר", אך

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

הנאשם הקשה עורף והשיב: "זה החוק. העונש על בגידה זה מוות". משהמעשים המיוחסים למתלונן (הדחת עדים, שיבוש מהלכי חקירה, מניעת מימון לייצוג משפטי) כאמור אינם קשורים לבגידה כהגדרתה בחוק, כעבירה שעושה מאסר עולם או מיתה, הרי כל שנשאר מהמשפט של הנאשם: מוות פיזי, זהו העונש שאנחנו מייעדים למתלונן בסוף.

השני, בחירתו של הנאשם לציין זהות הגורם שיממש את העונש ("אנחנו נתלה") מתקשר עם מעשה נשלט בידי הקבוצה של "אנחנו" להבדיל מהבעת משאלה גרידא לסוף מר שממתין למתלונן, שיעשה בידי שמיים או בידי אנשי שלטון החוק. אילו דבריו של הנאשם כיוונו להמחשת חומרת מעשיו של הנאשם והעונש הראוי להם, לא היה כל צורך להגדיר את זהות הגורם שאמור להוציא לפועל את העונש (התליין או, ליתר דיוק, התליינים) ודי היה בציון העונש בלבד. מטעמים אלה, אני דוחה את טענתו של הנאשם לפיה התכוון במילה "אנחנו" - אנחנו העם או הציבור כשמקפים "הריבון" (עמ' 43, ש' 30).

24. מכל מקום, כפי שנקבע בעניין ברע"פ 88/04 הלל ורטהיימר נ' מדינת ישראל (2004) (להלן: עניין ורטהיימר):

"...המאויים הסביר" אינו צריך להיזקק לפרשנויות מפולפלות - כגון זו שמציע המבקש - כדי לדעת אם בכוונת המאיים לממש את איומו בעצמו או שהוא משאיר זאת לכוחות עליונים. המבחן הוא מבחן פשוט של הבנה בסיסית..."

איום בפגיעה כדין

25. לטענת הנאשם אין מדובר בפגיעה שלא כדין. לדבריו:

"מדובר כאן על הליך משפטי תיאורטי שהוא כדין ועל הטלת עונש כדין במסגרת אותו הליך משפטי תיאורטי"

...

"אין דבר בהתבטאויותיו של הנאשם שהוא מנוגד לחוקי המדינה כפי שהם עלי ספר ובתוקף גם כיום". (פסקה 34 לסיכומי ההגנה).

"לאור זאת, ואם יבחר בית המשפט הנכבד לדחות את הטענה כי אין בפרסום של הנאשם כדי להוות איום בפגיעה בגופו של המתלונן, אזי לטעמנו לא ניתן לקבוע, בוודאי שלא מעבר לכל ספק סביר, כי הפרסום מדבר על פגיעה בגופו של המתלונן שהיא שלא כדין. זאת כאשר הפרסום כולו מדבר על עונש לעבירה שבחוק וכאשר הנאשם מסביר ומבהיר את תוכן הפרסום במונחים של הליך משפטי וגזר דין - כלומר שהוא מדבר על כך שאם ימצא שמעשיו של המתלונן מהווים בגידה בהתאם לחוקי מדינת ישראל, אזי העונש על בגידה בישראל הוא מוות בתלייה וזאת בהתאם לחוק הקיים" (פסקה 37 לסיכומי ההגנה).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

הנאשם עצמו העיד :

"כל הקונוטציה של הציוץ בסוף, של הליך שיפוטי, לא חס וחלילה משהו פרטיזני או משהו לא קשור. לא משהו שלא מתוך הדין" (עמ' 43, ש' 27-28 לפרוטוקול המתוקן).

26. אני דוחה טענה זו של הנאשם. כפי שהרחבתי לעיל, אין די בעצם קיומה של אפשרות חוקית לעונש מוות בשיטת המשפט כדי לאפשר לנאשם לנופף בהוצאה לפועל של עונש זה בעטיה של התנהגות, חמורה ככל שתהיה בעיני הנאשם. כפי שהסברתי, אין קשר או מתאם כלשהו, אפילו לא מתאם קלוש ורחוק, בין מעשיו הנטענים של המתלונן לבין עונש מוות לפי החוק (בגין מעשה בגידה במדינה ובריבונותה). שאם לא תאמר כן, ניתן לנופף בעונש מוות ובתלייה כסופו של כל אדם, שלפי המאיים עשה מעשה בל יעשה.

בעניין ורטהיימר הנ"ל, התייחסה כבוד השופטת ד' ביניש, לטענת המבקש שאיום שאין יכולת לנאשם שליטה על מימושו לאו איום וזאת בהקשר של אימרה: "דינך מוות". וכך נפסק:

"אשר לטענת המבקש - אשר התקבלה על ידי שופטת המיעוט בבית המשפט המחוזי - לפיה לא התקיים מבחן "השליטה" הרי שבענין זה דעתי היא כי די בכך שמבחן "השליטה" מתקיים בחלק מהביטויים - כגון, "דינך מוות" - כדי שההתייחסות להודעה בכללותה תהא כאל איום ממשי. יש לציין כי יתכן מקרה שבו חלק אחד של הודעה מפחית מאיום המצוי בחלק אחר שלה אך אין זה המקרה בענין הנדון כאן".

היסוד הנפשי

27. בכל הנוגע לרכיב הנסיבתי בעבירה וליסוד הנפשי, ומטבע הדברים, ולאור העובדה שמדובר בעבירה של איומים כתובים ללא ביטוי פיזי נלווה, קשה להתחקות אחר הלך רוחו של המאיים, מה היה רצונו המדויק והאם "צפה ברמת הסתברות גבוהה שדבריו עלולים להפחיד או להקניט". לאור זאת, אין מנוס אלא להסתייע בחזקות העובדתיות הכלליות שנקבעו בפסיקה, בין השאר, החזקה לפיה אדם מתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו וחזקת המודעות ליסוד הפיזי של מעשהו.

בע"פ 7046/96 מזרחי נ' מדינת ישראל (1997) נפסק:

"דברי איום ברורים על פניהם, הנאמרים על-ידי בגיר בר-דעת, יש לפרשם ולקבלם על-פי המשמעות המקובלת שיש להם בלשון בני-האדם, וחזקה על אומרם, שהוא מודע למשמעות

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

אמירתם. טוען מי שמשמיע דברי איום, שהדברים שאמר נאמרו בנסיבות הנוטלות מהם את אופיים ה"מאיים", עליו הנטל להקים ספק, לפחות, ב"רצינות" אמירתם; והוא זה שצריך להראות כי הדברים נאמרו סתם בעלמא, וכי כל בר-בי-רב היה מבין ומודע לכך".

הקושי המיוחד בעבירת האיומים, נובע כאמור מהיסוד הנפשי המיוחד הדרוש, כשלא די במודעות בלבד, והתביעה נדרשת להוכיח כוונה מיוחדת מסוג "מטרה". לעניין זה, אפנה לניתוח המקיף של כבוד סגן הנשיא, השופט י' טורס (שלום קריות) בת"פ 11555-11-18 **מדינת ישראל נ' פלוני (2021)** (להלן: "פלוני"):

"ראוי להדגיש כי לכלל זה תחולה רק אם הצפייה היא בפועל, ואין די בצפייה בכוח. כמו כן צפייה זו אמורה להיות ברמת ודאות גבוהה ולא פחות מכך. רק אם הנאשם עצמו (ולא אדם סביר בנסיבותיו) צפה את התוצאה המזיקה ברמה גבוהה של הסתברות ועדין לא נמנע ממעשיו, ישנה הצדקה (מוסרית-ערכית ומשפטית) לראות בו כמי שביקש להשיג תוצאה זו (ע"פ 19030-06-20 מדינת ישראל נ' וטורי [פורסם בנבו] 30.7.2020); פסק דינו של השופט א. לוי; להלן – עניין וטורי). כל מסקנה אחרת, משמעה החלת יסוד נפשי של רשלנות, היינו שהנאשם היה צריך לצפות את התרחשות התוצאה המזיקה, אך לא צפה. כפי שצוין לעיל, ברוב המקרים לא פשוט להוכיח את צפונות לבו של אדם ובכלל זה מה צפה ובאיזו רמת וודאות, ומשכך גם בעניין הלכת הצפיות לרוב, בהיעדר ראיות ישירות, הדבר יוסק מנסיבות העניין הכוללות, תוך מתן תשובה לשאלה האם אדם סביר במצבו של הנאשם היה צופה את התממשות תוצאת מעשיו ברמה גבוהה של הסתברות. ודוק: לאור כך שכלל הצפיות הוא חלק מהמשפט המהותי ולא מדיני הראיות (רבין וואקי, דיני עונשין (מהדורה שנייה), בעמ' 400), מובן שאף אם התשובה לשאלה זו היא בחיוב, אין בכך ללמד שהנאשם המסוים גם צפה את התוצאה ברמת וודאות זו, ואולם במצב זה הוא יידרש למסור הסבר שיש בו לשכנע מדוע יש להסיק ביחס אליו מסקנה שונה. באם ההסבר לא יהיה משכנע ולא יוותר ולו ספק, ניתן יהיה לקבוע שהוא אכן צפה את התוצאה ברמה הנדרשת".

28. המסקנה היא שככל שהדברים המיוחסים לנאשם הם בוטים, מפורשים וברורים, ככל שהביטוי קשה וקיצוני יותר, כך יקל על הוכחת היסוד הנפשי המיוחד הנדרש בעבירת האיומים, שכן במצב זה הנאשם נדרש להסביר ולשכנע כי על אף שהאיומים הלכאוריים, מטרת הנאשם הייתה אחרת (ראו פסקה 24 בפלוני).

האם הנאשם התכוון בדבריו להטיל פחד בלב המתלונן?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

29. כפי שקבעתי לעיל, מדובר באיומים בוטים, קשים, מפורשים וברורים. הנאשם מכחיש כוונה לאיים וטוען שדבריו נאמרו כביקורת לגיטימית, גם אם נוסחו בשפה בוטה, והם נאמרו בעלמא ומבלי כוונה להטיל פחד ואימה, וודאי לא בלבד של המתלונן. הנאשם טען כי: "לא צפה כלל ובוודאי שלא בשום דרגה של צפיות סבירה כי הפרסום יגיע כלל לידיעתו של המתלונן ולכן לא צפה כלל כי הפרסום עלול להפחיד את המתלונן, בוודאי שלא ברמה של קרבה לוודאות" (פסקה 50 לסיכומי ההגנה). הנאשם טען עוד כי: "הנאשם העיד כי כוונת הפרסום הייתה ביקורת על המתלונן ולא איום כלפי המתלונן (פסקה 51 לסיכומי ההגנה). "הנאשם לא העלה על דעתו כי הפרסום יתפשט על ידי המתלונן שלא כדבר ביקורת, אמנם חריף ובוטה, אך דבר ביקורת בלבד, על מעשיו והחלטותיו של המתלונן במסגרת מילוי תפקידו" (פסקה 52 לסיכומי ההגנה).

30. יש להפריד בין שני אלה: טענתו של הנאשם שלא העלה על דעתו שההודעה תגיע לידיעת המתלונן וטענתו האחרת שלא העלה על דעתו שההודעה (לכשתגיע לידיעת המתלונן) תטיל במתלונן תחושת פחד.

הטענה הראשונה

הנאשם ידע היטב כי מדובר בפרסום ברשת חברתית בעלת תפוצה רחבה מאוד, הוא ידע שהודעתו ניתנת להעברה, ובכל זאת הוא הפיצה והעמידה חשופה לעין כל. גם בידיעה שלא תהיה לו עוד שליטה על מסלול חייה של ההודעה. עוד ידע הנאשם שההודעה עשויה, בסבירות גבוהה מאוד, להגיע גם לגורמים שאינם רק בסביבתו הקרובה, ועל כן היא תתגלגל למושא האיום, וזאת בפרט לנוכח תוכנה הפוגעני-הפרסונלי-הקיצוני. הנאשם לא טען וממילא לא הוכח שהוא סובל מליקוי כלשהו בהבנת המציאות שקשורה לעולם המדיה הדיגיטלית והרשות החברתיות. ההיפך מכך הוא הנכון: הנאשם הפגין בקיאות בתחום זה, ולכן הוא ידע מהן התוצאות הטבעיות של מעשיו, ומה משמעות לחיצת כפתור "שלח" המאשר פרסום ההודעה. הנאשם העיד על עצמו כ-"צייצן ותיק" אם כי "צייצן בוטיק, בקטנה"; "צברתי אלף עוקבים בערך" (עמ' 43, ש' 5-7).

העובדה שההודעה הגיעה לידיעתו של המתלונן בתוך זמן קצר מאוד, היא בבחינת אירוע צפוי שרק מוכיח זאת.

הטענה השנייה

31. לא ברורה לי טענתו הנוספת של הנאשם "שלא העלה על דעתו כי הפרסום יתפשט על ידי המתלונן שלא כדבר ביקורת, אמנם חריף ובוטה, אך דבר ביקורת בלבד, על מעשיו והחלטותיו של המתלונן במסגרת מילוי תפקידו". הנאשם העיד בבית המשפט שלא היה בטקסט כדי להפר את שלוות נפשו של המתלונן, וכך העיד:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"זו ביקורת שלא נעים לשמוע, אבל כמו כל ביקורת, צריך לדעת להפנים. זו עבודתו, הוא עובד ציבור, חשוף לביקורת על התנהלות" (עמ' 52, ש' 1-2).

"הוא יודע את החוק, לא צריך להיות מופתע מזה שגזר הדין על בגידה, מופתע או מזועזע, אני לא יכול לענות בשמו" (עמ' 52, ש' 7-8).

בעניין ליכטמן נפסק כך:

"היסוד הנפשי הנדרש בעבירת האיומים הינו "בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו". משמעותו של יסוד נפשי זה הינה, כי המאיים הציב לנגד עיניו את המטרה של הפחדה והקנטה, כלומר, כי שאיפתו - ולא המניע שדחפו לעשות המעשה - הייתה להשגתו של עד זה (ראה ש' ז' פלר, "בכוונה לפגוע" כסימן-יחוד של העבירה לפי סעיף 6 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, גישה פרשנית - עד היכן ועל סמך מה?" משפטים יז (תשמ"ז-מ"ח) 439, 446). לדעתי, יסוד נפשי זה מתקיים במקום שלמאיים הייתה מודעות, ברמה גבוהה של הסתברות, כי היעד של הפחדה או הקנטה יתממש עקב איומו, גם אם אין לו שאיפה לכך. אכן, מאיים אשר בשעת האיום מודע, ברמה גבוהה של הסתברות, לכך כי דבריו יפחידו את המאויים, פוגע בערכים מוגנים על-ידי העבירה של איומים - השלווה הנפשית, הביטחון וחירות הפרט - באותה מידה ממש כמו מאיים אשר העמיד לנגד עיניו את השאיפה לפגוע בערכים אלה".

כפי שהמתלונן עצמו העיד לפניי, דבריו של הנאשם הטילו בו פחד וחשש לחייו. אך, לפי הפסיקה, האיום נבחן לפי אמת מידה אובייקטיבית, קרי: האם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן היישוב בנסיבותיו של המאויים, לכן אטימותו או רגישותו של מושא האיום אינם רלוונטיים לשאלה האם מדובר בדברי איום. כלומר, גם לו המתלונן היה מגיב בביטול גמור לדברי המתלונן כהבל הבלים, לא די בכך.

32. נדמה שאין צורך להכביר מילים על תחושתו של אדם, כל אדם, כשהוא מתבשר שאחרים עומדים לתלות אותו בעודו חי. בין אם הוא נבחר ציבור, בין אם הוא עובד ציבור ובין אם הוא אדם פרטי לחלוטין. מדובר בדברים מחרידים. המתלונן, היועץ המשפטי לממשלה איננו אך בעל תפקיד רם, הוא אדם. והאדם הרגיל הקורא על כוונה לתלותו מתמלא פחד, חרדה, חשש, אם לא למעלה מכך.

מכאן שאני דוחה את דבריו של הנאשם לפיהם:

"תגובתי שזו ביקורת לגיטימית ואם הוא לא מסוגל להתמודד זו בעיה שלו, הוא איש ציבור והוא חשוף לביקורת" (עמ' 52, ש' 12-13).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

33. גם לו נטייתי לקבל את דבריו של הנאשם, וגם לו קיבלתי גרסתו שראה בדבריו ביקורת טהורה, באה תגובתה של העוקבת "שירי", והתעקשותו להותיר את ההודעה כנוסחה, ללא שינוי או ריכוך, כדי לסתום את הגולל על טענה מסוג: "לא העליתי בדעתי". אמנם נכון שהעוקבת הזהירה את הנאשם מפני סנקציה מצד טוויטר דווקא (ולא מפני רשויות החוק), ואולם ברור שדבריה "תוסיף (מטפורית) אחרת טוויטר מרסקים אותך ומוחקים אותך", מבהירים את החומרה הנשקפת מדבריו בעיני אחרים, גם גורמים מוסדיים (מפעילי טוויטר) או גורמים שאינם נמנים על המחנה הפוליטי אליו משתייך הנאשם (ואולי אף העוקבת "שירי").

34. גם מדבריו של הנאשם עצמו, עולה שהודה שהבין שדבריו היו בוטים שאנשים עלולים לפרשם בניגוד לכוונתו:

"ת. משום שאני לא גאה על הנוסח, זה נוסח בוטה חריף, מלים שלא נעים לשמוע, ואני חי במדינת ישראל ואני יודע שמדינה כזו אפשר להגיד א', ומישהו עלול להבין ב', גם אם אמרת א'. לכן מחקתי את הפוסט, משום שהוא מוגזם, חריף מדי. מישהו עלול ז"א, זו הסיבה שמחקתי" (עמ' 44, ש' 15-18).

...

"אני מודע לכך שזה היה נוסח בוטה מאוד" (עמ' 51, ש' 9).

35. נכון להוסיף שהנאשם העיד שלאחר החקירה המשטרתית הוסיף הבהרה בה הוא מסתייג מדבריו שלו (5/ג) בו הוא מציין:

"לא התכוונתי שדבריי יתפרשו לאופן אחר ואם כן אני מצר על כך. למען הסר ספק: אנו במדינת חוק ואם יש מה לבדוק צריך להיעשות בערכאות הקבועות בחוק- בתי משפט וכדומה".

36. לכן, יש לקבוע כי לנוכח האיומים המפורשים, דרגתם, תוכנם המפחיד, כי החלטתו של הנאשם להפיץ את הפרסום המאיים, חרף האזהרה מהעוקבת, תוך ידיעה שהפרסום יתגלגל למרחב הציבורי, ומשם, בהעדר שליטה, לידיעתו של המתלונן או לסביבתו, וכי היא עלולה, בוודאות קרובה, להטיל במתלונן תחושות פחד, כי הוכח היסוד הנפשי הנדרש בעבירה המיוחסת לו.

הערה לסיום פרק זה

37. גם אם הייתה מתקבלת טענתו של הנאשם כי בקריאה שלישית ורביעית של הטקסט תוך הפנמה של פלפולי הפרשנות שהציע, ניתן למצוא סדק צר דרכו ינותחו דבריו באזמל של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

תיאורטיקן אקדמאי כדי להגיע למסקנה שלא כיוון לפגיעה במתלונן אלא להביע מחאה חריפה נגדו, **עדיין אסור להתעלם מהאפקט המידי המאיים של הטקסט**. לאפקט ראשוני זה, בצל הפסיקה שצוינה לעיל, **משקל וחשיבות בפני עצמם**. הטקסט הוא טקסט מאיים ואף מבהיל, למצער בקריאה הראשונה ודי בכך כדי להרשיע הנאשם בעבירת איומים.

פרק ב': פגיעה בזכויות הנאשם, הגנה מן הצדק ופגמים בחקירה

טענת המתלונן כאדם מיוחס שהטיפול בתלונתו חרג מהמקובל

38. הנאשם הלך על הפרוצדורה והדרך בה הוגשה תלונת המתלונן למשטרה. לפי עדות המתלונן הוא קיבל מבנו צילום מסך של הציוץ המאיים והוא העבירו באמצעות אפליקציית וואטס-אפ לראש אגף חקירות ומודיעין במשטרה. הגשת תלונה למשטרה באמצעות העברת צילום מסך באופן ישיר לראש אח"מ במשטרה, מעוררת, כך לטענת ההגנה, תחושה של טיפול בעניינם של מיוחסים (שירות V.I.P). ההגנה הלינה על העדר נוהל מוסדר, על פגיעה בתחושת השוויון בין אזרחים הנזקקים לעזרת המשטרה ומכתתים את רגליהם לתחנת המשטרה לצורך הגשת תלונה, לבין המתלונן שבאבחת העברת הודעה מגיש תלונה לדרג בכיר במשטרה, ומכאן החשש ליחס מועדף ולטיפול משטרתי בהתאם לזהות מגיש התלונה.

המתלונן הסביר את הדברים אחרת. לפי עדותו ולאור התקופה הסוערת לאחר כתב האישום שהוגש נגד ראש הממשלה, ברקע ההערכה לסיכון ממשי לפגיעה בו, וקבלת החלטה לאבטחתו, קיבל הנחיה מהמשטרה, במסגרת זו, להעביר "כל דבר שהיה חריג" לטיפול המשטרה. בהיותו מאוים, ועל רקע בכירות ורגישות מעמדו ועוצמת הדברים באותה תקופה (גם בזמן עדותו, המתלונן היה מאובטח), לנוכח דבריו המפורטים לגבי התקופה הרלוונטית, לא מצאתי פסול מיוחד בהנחיה להעביר דיווח על אירועים חריגים ישירות למשטרה, וגם לא מצאתי, לנוכח בכירות מעמדו של המתלונן, דופי בכך שהדיווח יועבר ישירות לגורם בכיר מאוד במשטרה.

הסנגור שפך קיתונות ביקורת על נוהל זה, בפרט לנוכח קיומם של קשרי עבודה שוטפים בין המתלונן לבין ראש אח"מ (ניצב יגאל בן שלום) ואף "ידידות טובה מאוד" ביניהם (עמ' 28, ש' 5). ואולם, גם בעניין זה הסביר המתלונן, זה היה טבעי לפנות לראש אח"מ וזאת לאור ההנחיה אליו כמאויים ("זאת ההנחיה שקיבלתי וזה מה שעשיתי") וכן לאור העובדה ש: "הקשר הקרוב ביותר של היועמ"ש, הקשר הקרוב שלי זה לר' אח"מ חד משמעית".

אשר לחשש שעבודת המשטרה וטיפול בה בתלונה תושפע מזהות המתלונן הוא היועץ המשפטי לממשלה בכבודו ובעצמו, ומקבל התלונה ראש אח"מ במשטרה, התייחס המתלונן לכך שמדובר בחשש בלתי מבוסס. לדברי המתלונן, לא ראש אח"מ הוא שקיבל את ההחלטה אלא העביר את הטיפול בתלונתו למחלקת חקירות "מישהו אחר קיבל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

החלטה שם ולא חושב שר' אח"מ אישית". מכל מקום, הפנה המתלונן לעובדה שלא עודכן בדבר מהלך הטיפול בתלונות, כי לא גילה עניין בטיפול המשטרה בתלונות וכי בכל מקרה "רוב התיקים נסגרו" כעובדות שיכולות לבטל כל חשש מטיפול לא ענייני בתלונות.

כאן המקום להזכיר שהתיק התחיל והסתיים באותו ציוץ שאיננו שנוי במחלוקת, בגינו הוגש כתב האישום, ולכן "הטיפול המיוחד" לא הביא הרחבה של החשדות והוא נותר מוגבל לפרסום הבודד.

לנוכח הסבריו של המתלונן, לא מצאתי בטרומיית הנאשם בעניין יחס מועדף שקיבל המתלונן לאור מעמדו ותפקידו הרם, טענה בעלת השלכה ממשית על ענייננו. כאן המקום להוסיף שטענות דומות העלה הסנגור בשלב הטענות המקדמיות, שנדחו על ידי כבוד השופט י' גת בתחילת הדרך.

לסיכום, לא מצאתי שהטיפול המשטרתי בתלונה היה חריג, וודאי בשים ליחוד התיק כאיומים בפגיעה בחיי היועץ המשפטי לממשלה, סמל שלטון החוק במדינה.

פגיעה בזכויות הנאשם כנחקר

הנאשם העלה מספר טענות לפגיעה בזכויותיו כחשוד ונחקר בתיק.

הטענה לקטלוג פוליטי של הנאשם

39. הנאשם הלין על תוכנו של מסמך (4/נ) מתיק החקירה תחת הכותרת "העשרת מודיעין גלוי-הסתה נגד מנדלבליט", מסמך שחובר על ידי השוטרת דנית גואטה, בו סיכמה ממצאי בדיקת פרסומים בחשבון טוויטר של הנאשם, ובו ציינה, בין השאר: "ניתן ללמוד מן הפרסומים שלו כי הוא בצד הימני של המפה הפוליטית". לטענת הנאשם יש בכך פעולה פסולה של קטלוג הנאשם פוליטי, ללא כל הצדקה חקירתית.

ביקורתו זו של הנאשם היא ביקורת מוצדקת. אני מסכים עם ההגנה שמדובר בהתנהלות בלתי עניינית באשר מדובר בציון נתונים ועובדות לא רלוונטיות שעניינם נטייתו והשקפתו הפוליטית. אין לי אלא להסכים עם הסנגור שהדבר "מעורר אי נחת של ממש".

אף השוטרת גואטה הסכימה עם הביקורת שמדובר במידע בלתי רלוונטי לחקירה וכי הפיקה לקחים "היום אני לא עושה את זה".

לאור זאת, מצאתי שנפל פגם בחקירה. אוסיף שיש להצר על הפגם האמור בפרט בחקירה רגישה בעניינה התבטאות של הנאשם כלפי היועץ המשפטי לממשלה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

עם זאת, ואף שאין להקל בו ראש, מדובר בפגם שהוא בבחינת כשל נקודתי, בשלב איסוף החומרים, שספק אם הייתה לו השפעה ממשית על המשך החקירה (ראו עדות החוקרת אפריאט עמ' 35, ש' 18). השוטר גואטה הסבירה את הכשל בהעדר ניסיון באותה שלב, שכן "הייתה חדשה בתפקיד":

"לשאלת בית המשפט מדוע צריך לדעת מי הבן אדם אם הוא ימני או שמאלי, אני משיבה שאני לא יכולה לענות. אני צריכה להגיע למי עומד מאחורי הפרופיל. זה לא עוזר לי. אני ציינתי שאני כותבת היום דוחות אחרת, הייתי קצינה חדשה בחוליה וניסיתי להבין וגם רשמתי דברים לא רלוונטיים שהוא אוהב ספורט ואוהב הישרדות. היום לא הייתי רושמת את זה, ואז חשבתי שזה רלוונטי לתת כמה שיותר פרטים על הבן אדם כדי שיצליחו לזהות אותו.

ש. רצית לתת יותר פרטים כדי לזהות אותו, והיום אומרת שהוא בצד הימני של המפה וזה לא רלוונטי.

ת. זה לא רלוונטי, היום לא הייתי כותבת את זה".

(עמ' 60 ש' 20-12)

טענות נוספות לפגיעה בזכויות הנאשם כחשוד

40. הנאשם טען כי החשד שהופנה אליו בחקירתו היה עמום, ומלבד חשד בעבירה של איומים (ורק בהמשך, "איומים על עובד ציבור"), לא הוצג לנאשם מידע כי החשד הוא בעטיו של הציוץ המדובר. לשיטת הסנגור, חשד עמום מסוג זה פגע בזכות היסוד של הנאשם לייעוץ אפקטיבי עם סנגור.

גם בעניין זה אני מסכים עם הסנגור. חשד בעבירה איננו אמור להיות כתב חידה, שמנוסח בעמימות לפי כותרת כללית (כמו "הנך חשוד באיומים"). כפי שהסברתי לחוקרת רחל אפריאט, חשד גנרי לפי כותרת העבירה, ללא פרטים מוגדרים, כגון תוכן, תאריך, מקום, כלפי מי, עלול לפגוע בזכות ההיוועצות בסנגור. ניתן לדמיין אותה התייעצות של החשוד עם סנגורו, כשכל המידע בבסיס ההיוועצות הוא "חשד לאיומים", כשיחה בלתי מקדמת או אפקטיבית.

כפי שנקבע בע"פ (מחוזי תל אביב) 70035/04 מדינת ישראל נ' חננה (2004):

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

"כשם שנאשם זכאי לכך שמלוא החומר יהיה בפניו כדי לגבש תשובתו לכתב האישום, כך חשוד זכאי לכך שהחשד המיוחס לו בשלב החקירה, יהיה ברור ונהיר לו, לצורך מתן גרסתו.

אין צורך לומר כי גירסתו במשטרה תלווה את החשוד מאוחר יותר לכל אורך הדרך. הסבר שלא ניתן בשלב זה יוגדר כגירסה כבושה, וייתקל בחשדנות ובחוסר אמון. לא ניתן להעלות על הדעת כי חשוד יאולץ להתעמת ולהתמודד כשעיניו למעשה עצומות, והוא נדרש לגשש באפילה ולנחש מה מיוחס לו. העובדה שחשוד אינו זכאי לעיין בחומר החקירה, אין פירושה שאינו זכאי לדעת מהו החשד שמיוחס לו, שהרי בלי לדעת זאת כיצד יוכל להעלות גירסת הגנה ולהפנות את החוקרים לראיות שעשויות לעזור לו בהפרכת החשד?"

41. לא אכביר מיילים בדבר חשיבות הזכות לקבלת ייעוץ משפטי לפני חקירה. על הרציונלים השונים בבסיס זכות זו הרחיב בית המשפט העליון בעניין **חייבטוב** (ע"פ 2868/13 **חייבטוב נ' מדינת ישראל** (2018)). פגיעה חמורה בזכות זו יכולה לבסס עילה לפסילת הודעת הנאשם בחקירתו, ואף להקים לו טענה להגנה מן הצדק (ראו חוות דעתו של כבוד המשנה לנשיאה השופט ח' מלצר).

מקובל עליי שזכות זו איננה באה על סיפוקה בסימון V לאחר היידוע עליה. הענקת זכות היוועצות אינה יכולה להיעשות מן השפה ולחוץ (בש"פ 2563/19 **ניאזוב נ' מדינת ישראל** (2019)). לזכות זו ממד מהותי מובהק. זכות זו להבטיח שהחשוד יזכה לחקירה הוגנת, וחקירה הוגנת מתחילה בהבנת החשוד במה הוא חשוד ומתן זכויותיו במסגרת ההליך הפלילי.

בעניין אבו עז"א (ע"פ 10049/08 **אבו עזא נ' מדינת ישראל** (2012)) נקבע כי אזהרת החשוד חייבת לכלול, בן השאר: "**תיאור העבירות שבזיקה אליהן נחקר החשוד. אזהרה החסרה את אחד הרכיבים הנ"ל אינה אזהרה כדין**" (פסקה 123 לפסק הדין).

לכן, לשיטתי, אין די בתיאור לקוני של כותרת החשד לפי העבירה, בפרט כאשר מדובר בעבירה שהכוללת בתוכה מנעד רחב מאוד של תרחישים אפשריים.

42. ואולם, כידוע לא כל הפרה של זכות של נחקר או נאשם, גם לא הפרה של זכות יסוד, תביא עמה באופן אוטומטי סעד של פסילה או ביטול כתב האישום. בע"פ ע"פ 6932/17 **מדינת ישראל נ' אילן יוסף ואח'** (2018), נפסק:

"על פי הגישה המקובלת בפסיקה, שימוש באמצעים כאלה במסגרת החקירה אינו פוסל באופן אוטומטי את תוצריה ועל בית המשפט לבחון בכל מקרה לגופו האם השימוש הביא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

בפועל לשלילת רצונו החופשי של הנחקר. עם זאת נפסק כי שימוש בשיטות חקירה ברוטליות הפוגעות בצלם דמות האדם יביא לפסילת ההודאה שהושגה באמצעותן גם כאשר רצונו החופשי של נחקר לא נפגם כתוצאה מהן".

בעניין אבו עז"א נפסק כי:

"ודוק, יש להבחין בין אי מתן אזהרה או היעדר אזהרה כדין לבין השלכות הפגם על קבילות ההודעה שנגבתה. לא כל פגם יביא לפסילת ההודאה. הפגם צריך להיבחן בהתאם למכלול הנסיבות ובשים לב לשיקולים והאיזונים עליהם מבוססת דוקטרינת הפסלות הפסיקתית כפי שהתגבשה בהלכת יששכרוב ובכפוף להתפתחות שחלה בה בפסיקתו של בית משפט זה"

לאחר שעיינתי בגרסת הנאשם בחקירתו במשטרה, הגעתי למסקנה כי לא נפגעו במקרה זה חופש הבחירה, האוטונומיה, או זכות הנאשם להליך הוגן. הנאשם עמד לאורך חקירתו על גרסתו. הסנגור ביקש בסיכומיו להתבסס על גרסתו במשטרה, ואכן אין בין עדותו בבית המשפט לבין גרסתו במשטרה סתירות או פערים. הנאשם ידע להתנגד לשאלות בשלב החשד העמום, שכן בשלב זה, ובצדק, ראה בשאלות "מטרד ששואלים אותי כל מיני פרטים אישיים לגבי היוזרים שלי שאני משתמש בהם לבטא את דברי ודעתי במדינת חוק דמוקרטית זו. ועצם העובדה שעד עכשיו אני מעוכב מבלי לדעת על מי וכמה למרות שאין לי ספק שאני לא איימתי על אף אדם, ואין שום סיבה שמישהו מרגיש מאוים ממני. ולכן, הריאיון הנוכחי נראה לי פגיעה בחופש זכויות הפרט וחופש הביטוי שלי" (עמ' 3, ש' 17-20, ת/4). בסמוך לאחר מכן, הוצג לנאשם החשד המפורט לרבות הציוץ מושא כתב האישום. בשלב הראשון של החקירה, שלב החשד הכללי הלא מפורט, לא נמסרו על ידי הנאשם פרטים מפלילים כלשהם, לא באופן ישיר ולא באופן עקיף, ולכן אין לטענת ההגנה נפקות מעשית.

העדר תיעוד חזותי או קולי בחקירה

43. אשר להעדר תיעוד חזותי או קולי של חקירת הנאשם לא מצאתי לייחס לכך משקל בהעדר חובה בחוק לעשות כן (לנוכח טיב העבירה). הנאשם טען כי מן הראוי לתעד את החקירה לאור רגישותה. מנגד, הנאשם בעדותו אישר שכל מה שרשום בהודעה אמת (תוך הסתייגות שצוינה (עמ' 46, ש' 20-26)). כאמור, לא מצאתי נפקות מעשית לטענה זו, שכן לא התרשמתי מפגיעה מהותית ממשית בזכויות הנאשם כחשוד ונחקר.

44. לבסוף, אציין שהצגת החקירה בתיק כחקירה בלתי הוגנת מתחילתה ועד סופה היא הצגה חד ממדית במידה רבה. למשל, אין להתעלם מהעובדה שהמשטרה לא חדרה לטלפון של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 60439-10-20 מדינת ישראל נ' מאמו

הנאשם על אף שהיה לה צו שיפוטי לחיפוש בחומר זה, וזאת לנוכח שיתוף הפעולה מצדו (ת/3). אילו דובר בחקירה דורסנית וכוחנית, שמטרתה להפליל את הנאשם, ניתן להניח שהמשטרה הייתה עטה על הטלפון של הנאשם, ובהתאם לצו השיפוטי, הייתה חודרת לתוככי המכשיר בניסיון למצוא ראיות מפליליות אחרות.

45. מכל הפגמים עליהם הצביעה ההגנה מצאתי שהפגם שנפל בכלליות החשד שיוחס לו ובקטלוג הנאשם פוליטית היו פגמים ממשיים. נפקותם של הפגמים מוטלת בספק, שכן סברתי שהשפעתם על חקירת הנאשם הייתה מינורית, אם בכלל. הנאשם נחקר ולא הודה במיוחס לו. הוא עמד על זכויותיו ולא היה בדבריו של הנאשם בחקירתו בהשוואה לעדותו בבית המשפט, בסיס עצמאי ונפרד להרשעתו. הרשעתו של הנאשם התבססה בראש ובראשונה על ההודעה עצמה והנסיבות האופפות אותה. לא היה בהתייחסותו בעדותו או בחקירתו כדי לשנות ממסקנתי לפיה מדובר באיומים בוטים ומפורשים שחייבו אותו לספק הסבר חלופי שישכנע שלא התכוון בדבריו לאיים על המתלונן. הנאשם לא הציע הסבר חלופי במהלך עדותו ולכן מצאתי להרשיעו, ומכאן שלא מצאתי נפקות לפגמים שנפלו בחקירה או במחדלי החקירה הנטענים כדי להביא לזיכוי.

לאור כל האמור, **מצאתי להרשיע את הנאשם במיוחס לו בכתב האישום**, בעבירת איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

ניתנה היום, כ"ט שבט תשפ"ג, 20 פברואר 2023, במעמד הצדדים

עילא מסארווה, שופט